

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційне дослідження
Турлакова Ігора Дмитровича
«Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що
переживають хронічний стрес»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Актуальність теми. В науці визначено широкий спектр захисних факторів всередині людини, її життя та середовища, які можуть сприяти здатності до адаптації й здатності «відновлюватися» перед лицем негараздів. У ході досліджень встановлено, що більшість осіб, які пережили стресову подію, успішно адаптуються, зберігаючи фізичне та психічне здоров'я. Однією з моделей витривалості й резильєнтності стала відома сучасна модель BASIC Ph (M. Lahad), яку за основу свого дослідження взяв дисертант. У рамках моделі BASIC Ph було ідентифіковано низку факторів, що сприяють резильєнтності, серед яких: оптимізм, позитивна орієнтація на майбутнє, усвідомлення власних можливостей, високий рівень когнітивного розвитку, відкритість до нового досвіду, соціальна компетентність та адаптивні захисні механізми. Кожну модальність на основі теоретичного аналізу І.Д. Турлаков пов'язав з психологічними ресурсами людини, які можуть її детермінувати і вивчив їх у досліджуваних різного віку й різного досвіду проживання війни. Враховуючи все вище зазначене дисертація І.Д. Турлакова є актуальною і й виконаною в інтегративному підході на високому рівні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація є складовою частиною науково-дослідної теми кафедри загальної психології і психологічного консультування Одеського національного університету імені І.І. Мечникова «Психологічні ресурси особистості в умовах викликів сьогодення» (номер державної реєстрації - 0123U102605);

затвердженої Вченою радою Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (протокол № 7 від 27 лютого 2024 року).

Практичне значення дослідження полягає в тому, полягає в тому, що результати дослідження включено у зміст викладання нормативних дисциплін «Загальна психологія», «Психологія здоров'я» та вибіркової дисципліни «Психологія травми», «Психологічні ресурси особистості», впроваджено в науково - дослідницьку й практичну діяльність факультету психології і соціальної роботи ОНУ імені І.І. Мечникова (довідка «Акт впровадження» № 01-01-2684 від 09.12.2024 року).

Наукова новизна отриманих результатів дисертаційного дослідження полягає в наступному:

- вперше встановлено особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес під час повномасштабного вторгнення; побудовані моделі ресурсної сфери згідно з моделлю «BASIC Ph»;
- показано, що рівень резильєнтності з збільшенням досвіду переживання війни статистично не змінюється;
- вивчено роль досвіду як ресурсу у переживанні хронічного стресу;
- продемонстровано статистичні відмінності в ресурсній сфері у досліджуваних різного віку і досвіду переживання повномасштабного вторгнення;
- уточнено взаємопов'язаність ресурсів, що представляють модальності в моделі «BASIC Ph»;
- продемонстровано потенціал теперішньої часової перспективи в забезпеченні долаття викликів й збереженні ресурсів;
- зазначено, що існує дев'яція моделі збалансованої часової перспективи.

Ступінь обґрунтованості положень і висновків дослідження.

Дисертація І.Д. Турлакова містить обґрунтовані та логічно структуровані твердження і висновки. Мета, завдання дослідження, об'єкт,

предмет окреслені у вступі роботи. Теоретичний аналіз ґрунтувався на широкому спектрі наукових джерел як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Висновки відповідають поставленим задачам й меті. Все це підтверджує, що дисертаційна робота має наукову новизну та є завершеним дослідженням.

Дисертаційна робота І.Д. Турлакова є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить ознак порушення норм академічної доброчесності.

Зважаючи на високий науковий рівень дисертаційної роботи, як в теоретичному, так і в практично-впроваджувальному аспектах, варто звернути увагу на кілька зауважень та висловити певні побажання.

1. В роботі зазначено, що резильєнтність й досвід входять до всіх модальностей й сприяють розвитку життєстійкості. Бажано було б надати визначення резильєнтності, якого дотримується здобувач, або власного, оскільки в науковій літературі спостерігається велика кількість визначень й відсутність консенсуса.

2. Потребує додаткового пояснення позиція автора щодо питання – з чим може бути пов'язана встановлена в результаті дослідження девіація часової перспективи.

3. В дисертаційній роботі іноді зустрічаються стилістичні неузгодженості та технічні помилки.

Зазначені зауваження носять характер побажань і не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження.

Дисертаційна робота Турлакова Ігора Дмитровича «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес», є завершеною науковою працею. За актуальністю, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів, обґрунтованістю наукових висновків, їх достовірністю, якістю оформлення відповідає вимогам нормативних актів щодо дисертацій, зокрема, «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 зі змінами внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 року та №502 від 19.05.2023 року, а її автор, Турлаков Ігор Дмитрович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Рецензент

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної психології і
психологічного консультування
Одеського національного
університету імені І.І. Мечникова

Світлана ЧАЧКО

Підпис
Світлани Чачко
Проректора

Мех. Н., доцента
завідує
Міжн.